

Prameny Amazonky

Bohumír Janský

Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta

Abstrakt

Výzkumem pramenů Amazonky se autor zabývá od roku 1990, kdy působil jako vysokoškolský učitel na dvou peruánských univerzitách - Universidad Nacional Mayor de San Marcos v Limě a Universidad Nacional San Antonio Abad ve městě Cusco. Během svého působení se seznámil s významným peruánským geografem Prof. Dr. Carlosem Peñaherrerou, který mu pomáhal se shromažďováním materiálů z předchozích výprav, které ve 20. století hledaly prameny Amazonky. Po jejich pečlivé analýze připravil Bohumír Janský první expedici do Peru v roce 1995, během níž navštívil se skupinou studentů poprvé provincii Cailloma v horské oblasti jižních Peruánských And. Teprve po dalších čtyřech letech proběhla expedice „Hatun Mayu 1999“ (v překladu z kečujštiny „Velká řeka“), při níž byla pomocí geodetických metod změřena řeka Carhuasanta a označena za hlavní pramen Amazonky. Vzhledem k pochybnostem, které se tehdy objevily v zahraničním tisku, byla zorganizována česko – peruánská expedice „Hatun Mayu 2000“, při níž byly změřeny délky a plochy povodí dalších tří horských řek v pramenné oblasti Amazonky.

Na základě výsledků obou předchozích expedic bylo konstatováno, že Amazonka nemá jediný pramen, ale jedná se o pramennou oblast na severním úpatí pohoří Cordillera de Chila, kde pramení čtyři horské řeky – Carhuasanta, Apacheta, Ccaccansa a Sillanque a po soutoku vytvářejí řeku Lloquetu. Kromě detailní hydrografické mapy s přesnou lokalizací pramenů vytvořil tým Bohumíra Janského první podrobnou mapu geologickou, geomorfologickou a pedologickou. Kromě několika článků publikovaných doma i v zahraničí byly vydány knihy „K pramenům Amazonky“ (české vydání) a „Los Orígenes del Amazonas“ (španělské vydání). Silným motivem našeho zájmu o výzkum pramenů Amazonky byla též skutečnost, že autorem jedné z prvních map tohoto veletoku byl jezuita českého původu Samuel Fritz, rodák z Trutnova a absolvent Svatováclavského semináře Karlo-Ferdinandovy Univerzity v Praze.

Tým katedry fyzické geografie a geoekologie na PřFUK v Praze pokračuje v Peru ve výzkumné činnosti. Stěžejním tématem posledních let je analýza vlivu změny klimatu na přírodní rizikové procesy v Peruánských Andách. Výzkum probíhá v pohoří Cordillera Huayhuash ve středním Peru a v pohoří Cordillera Chila v regionu pramenů Amazonky.

Poznámka redakce:

V roce 2008 udělil Alan García Perez, prezident Republiky Peru, Bohumíru Janskému nejvyšší státní vyznamenání Peru „Za mimořádné zásluhy“ s právem užívat titul „Komtur“, za dlouhodobou pedagogickou činnost na peruánských univerzitách a za výzkum pramenů Amazonky.